

माणसे सद्विचारांनीच घडतात

प्रसंग- उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या गांधी संशोधन प्रतिष्ठान केंद्राचा भूमिपूजन सोहळा

दि. ३०-०३-२००६, स्थळ - गांधी टेकडी, उमवि परिसर, जळगाव

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठात गांधी संशोधन प्रतिष्ठान सुरु करून, त्या संस्थेच्या सत् कार्याच्या माध्यमातून जळगावचे नाव आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नेण्याची खूप मोठी सद्भावना आदरणीय भाऊंच्या मनात आहे. म्हणूनच भूमिपूजनाच्या, या सोहळ्यात विश्व आणि म. गांधी या आशयाचा संस्कारशील सद्विचार ते मांडतात. सत्य, अहिंसा आणि त्यागाचे कृतिशील उदाहरण म्हणजे गांधीजी! गांधीजी विषयी असा आदरपूर्वक उल्लेख करतानाच, समाजाविषयी सामाजिक बांधिलकीचे मूल्य जोपासणाऱ्या, जे. आर. डी.टाटांचाही भाऊ उल्लेख करतात. उमविच्या परिसरात भव्य स्वरूपात निर्माण होणारे हे प्रतिष्ठान, निश्चितच जगात नावलौकिक प्राप्त करेल.

सन्माननीय व्यासपीठ आणि उपस्थित बंधू-भगिनींनो,

शब्द आणि कृती यात कणभरही अंतर न बाळगणाऱ्या गांधीजींविषयी अपार कृतज्ञता आपणा सर्वांच्या मनात आहेच. मित्रांनो, गांधीजी सत्य, अहिंसा, त्यागाचे केवळ कृतिशील उदाहरणच नव्हेतर साक्षात सद्विचार दर्शन आहे! तरीही मित्रांनो, आज या प्रसंगी समाजाप्रती विलक्षण करुणा असणाऱ्या श्री. जे.आर.डी.टाटा, यांचीही मला आठवण येते आहे, त्यांच्या जीवनाचा अभ्यास मी केला आहे, माझ्या आई-वडिलांनंतर माझ्या आयुष्यात ज्यांच्याकडून मी भरभरून घेतले, त्यामध्ये या दोन महान व्यक्तींचा समावेश आहे. हे सुंदर जग सोडण्याआधी प्रत्येकाच्या ऋणातून मुक्त होता यावे यासाठी माणूस सतत प्रयत्न करीत असतो, असे एक चांगले, शाश्वत स्थान निर्माण करावे, ही त्यामागील प्रामाणिक इच्छा असते. 'दुसऱ्यासारखे आम्हीही केले,' यामध्ये मला कधीही स्वारस्य वाटले नाही. आपण इतरांपेक्षा वेगळे काय केले? हा विचार मी करत राहतो आणि त्यादृष्टीने जळगावचे नाव जगाच्या नकाशावर आपण पाठवावे. केवळ व्यवसायासाठी, केवळ शिक्षणासाठी एवढेच नव्हे, तर सांस्कृतिकदृष्ट्यासुद्धा ते तसे जावे हा त्यामागचा हेतू आहे आणि त्यामुळे आपल्या सगळ्यांच्या सहकार्याने, या कामाला सुरुवात मी केलेलीच होती, हे कार्य थांबवण्याचा

प्रश्नच निर्माण होत नाही. काही कारणाने काही ॲडमीनीस्ट्रेटीव्ह अडचणीमुळे, काही प्रोसीजर्समुळे या कामाला एक वर्षभर वेळ लागला. पण हरकत नाही, देर सही पर दुरुस्त चाहिये। जगताना कोणत्याही निर्मितीचा ध्यास असाच असावा की, निर्माण झालेली वस्तू, वास्तू वा इतर कोणतीही गोष्ट काळाच्या वेगवान प्रवाहातही शाश्वत रहावी, एवढेच नव्हे तर इतिहासाच्या पानावरही अक्षय टिकावी! गांधीजींचे विचार हे काही केवळ कालसापेक्ष विचार नाहीत, ते काळाच्या पुढचे विचार आहेत आणि पुढच्या काळातसुद्धा ते तेवढेच रिलेव्हंट आहेत! गांधीजी हयात असताना, ज्या दिवशी, ज्या क्षणी, जे बोलले असतील त्यादिवशी ते विचार, जितके महत्त्वपूर्ण होते त्याहीपेक्षा ते विचार आजच्या काळाला जास्त अनुरूप आहेत जसजशी जगामध्ये अशांती वाढेल तसतसे जगामध्ये शांतीचे प्रस्थही वाढेल आणि गांधीजींचेही महत्त्व वाढतच जाईल.

या प्रतिष्ठानमध्ये गांधीयन तत्त्वावर काम करणारे लोक असतील. त्यामध्ये 'तुम्ही' आम्ही 'इथले राजकारण किंवा तिथले राजकारण,' असे कोणतेच राजकारण नको. कोणतीही गोष्ट सरळ सरळ असावी. गांधीजी आणि गांधीजींच्या विचाराशी समरस असलेले जे लोक असतील, त्या समविचारी लोकांनी पैशाचा विनियोग काय करावा आणि कसा करावा, हे त्यांनी ठरवायचे आहे आणि त्याप्रमाणेच हे कामकाज चालणार आहे. एकदा दिलेली रक्कम, ही त्या ट्रस्टचीच रक्कम राहणार आहे आणि त्यातून पुढे योगक्षेम पुढे चालणार आहे. त्यातून एक वैचारिक आणि आणि कृतिशील गांधीपीठ आपल्याला घडवता आला पाहिजे! इमारती बांधून माणूस घडत नाही. समाज घडत नाही, तर माणूस हा विचारामुळे घडला जातो, म्हणून त्या विचारांची माणसे आपल्याला इथे स्थानापन्न करता आली पाहिजे मित्रांनो, माझा प्रयत्न त्यासाठीच चालला आहे, यासाठी ही कामे एका पाठोपाठ एक याप्रमाणे सुरु राहतील. इथे काही उपक्रम राबवले जातील, तशी मी आपल्याला या प्रसंगी ग्वाही देतो. आपण सर्व आलात, आमचे दोन शब्द मनापासून ऐकले, आपल्या सर्वांचे आभार मानतो.

समाजाने आणि विशेषकरून उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाने, हे चांगले काम करण्याची संधी दिली याबद्दल उमवि परिवाराचे सुद्धा आभार मानणे गरजेचे समजतो, कारण आज चांगले काम करण्यासाठी सुद्धा संधी देणे, हे फारच अवघड झाले आहे, कारण तशी संधीच मिळत नाही. ईश्वरकृपेने अजूनही काही चांगले माणसे आहेत, त्यामुळे ते सुरळीत सुरु आहे. आपण सर्वांनी यामध्ये खूप अहमहमिकेने भूमिका घेतली, आणि हे सगळे

घडवून आणले याबद्दल खरेच आपणा सर्वांचे मनापासून पुनश्च आभार मानतो. एक महत्त्वाचा संकल्प आज विधिवत सोडला. आत्तापर्यंत मनातच सोडला होता, आज तो विधिवत सोडला आहे! आपणासर्वांच्या सदिच्छेने तो पूर्णत्वास जाईल अशी अपेक्षा व्यक्त करतो.

जय हिंद ! जय महाराष्ट्र !